
Open, inclusieve aanpak bij herinrichting Rijnhaven Rotterdam

Iedereen mag meedenken over de nieuwe Rijnhaven

De Rijnhaven, op de zuidoever van de Nieuwe Maas, is toe aan een nieuwe inrichting. De gemeente koos ervoor om zoveel mogelijk belanghebbenden al te betrekken bij de allereerste planvorming. Hoe organiseerde de gemeente dit? En wat doet ze met de honderden ideeën, zorgen en kritiekpunten die het proces opleverde?

▲ De Rijnhaven in vogelvlucht (bewerkt). (bron: Bayhouse.nl)

De Kop van Zuid is in de afgelopen jaren flink ontwikkeld. De Wilhelminapier werd het ‘Manhattan aan de Maas’ en Katendrecht is een van de meest populaire en veilige wijken van Rotterdam geworden. De volgende stap in de ontwikkeling van de Kop van Zuid is het ontwikkelen van de Rijnhaven. ‘Door een unieke combinatie van gebouwen en een park krijgt deze unieke, oude haven

weer een functie en komt het centrum van Rotterdam definitief op twee oevers te liggen’, schetst projectleider Peter Spakman. ‘Dit nu nog verlaten water biedt heel veel kansen voor onze stedelijke opgaven op het gebied van woningbouw, vergroening en recreatie.’

Ambities helder

De gemeente zette de ambities voor de Rijnhaven in juni 2018 met potlood op papier. In het Ambitiedocument Rijnhaven¹ beschrijft ze de eerste analyses, visies en verkenningen. Met wat voor haven hebben we precies te maken? Wat gebeurt er nu op en rond de haven? Wat zouden we met dit gebied willen bereiken? En wat is hiervoor nodig? Spakman: ‘Het gaat om een hoogstedelijke ontwikkeling, dus om een mix van woningen, werkplekken, horeca en maatschappelijke en culturele instellingen. En we gaan het hele bekken als Rijnhavenpark beschouwen. Daarnaast leeft het idee om meer te doen met de recreatieve waarde van het water.’

Deze eerste analyses en mogelijkheden wilde de gemeente nog vóór verdere uitwerking met de stad

bespreken. Gebruikelijker is het om als gemeente eerst plannen te gaan maken, en deze vervolgens voor te leggen aan belanghebbenden. ‘Maar de belanghebbenden zijn degenen die veel van de herinrichting gaan merken’, onderstreept Spakman. ‘We ontwikkelen de nieuwe Rijnhaven voor Rotterdammers. Dan moeten ze natuurlijk wel écht kunnen meedenken.’

Roadshow door de stad

Het vrijgeven van het Ambitiedocument bracht het gesprek met bewoners, ondernemers, investeerders en ambtenaren direct op gang. In de laatste drie maanden van 2018 startte de gemeente bovendien een uitgebreid participatietraject. ‘We wilden van zoveel mogelijk verschillende mensen op verschillende niveaus *input* verzamelen’, blikt Spakman terug. ‘Met maquettes, informatieborden en *flyers* onder de arm gingen deden we een *roadshow* door de stad. We hebben op de Afrikaandermarkt gestaan, organiseerden bijeenkomsten in de omliggende wijken, gingen scholen af, spraken mensen aan bij theaters, een metrohalte, een bioscoop... In totaal hebben we zo’n twintig tot dertig plekken bezocht. Ook *online* vroegen we om reacties, bijvoorbeeld op Facebook.’

De opbrengst? ‘Honderden reacties op allerlei fronten’, vertelt Spakman trots. ‘Over het algemeen is er veel waardering voor onze eerste ideeën. Dat er behoefte is aan een park en nieuwe woningen is bijvoorbeeld heel duidelijk. Sterker nog: we kregen

regelmatig de vraag of we niet sneller en meer konden ontwikkelen. We kregen ook veel aanvullende ideeën - ontzettend leuk en waardevol. En er was ruimte om zorgen te uiten. Is de Rijnhaven straks wel goed bereikbaar voor iedereen? Komen er ook huizen voor inwoners met een laag inkomen? En zijn er niet te veel plannen voor deze ene haven?’

Van Ambitiedocument naar Ontwikkelingsvisie

De reacties die de gemeente tijdens het participatietraject ophaalde, voegde ze samen in een rapport. Ook dit rapport kwam *online* toen het klaar was. Spakman: ‘Zo’n groot stuk open water biedt natuurlijk een mooi canvas voor allerlei enthousiaste plannen, maar we kunnen niet alle ideeën verwerken en niet op alle zorgen ingaan. Als gemeente kijken wij wat goed is voor de Rijnhaven en de rest van de stad. We houden onze ambities op hoofdlijnen vast en maken op basis van alle *input* steeds concretere plannen. We gebruiken de reacties om van het Ambitiedocument een meer concrete Ontwikkelingsvisie te maken. Dat we onze plannen kunnen onderbouwen met de reacties uit de omgeving helpt om bestuurlijk en politiek tot besluitvorming te komen. Als de visie eenmaal vaststaat, gaan we voor ieder deel van de haven - park, gebouwen, water - specifieke plannen maken. Participatie wordt dan opnieuw belangrijk. We willen meerdere marktpartijen betrekken en de eerdere ‘meedenkers’ opnieuw benaderen, maar nu op een kleinere schaal. Hoe precies, daar denken we nog over na.’

▼ Rijnhaven, huidige situatie.

Uniek

De manier waarop de Rijnhaven wordt doorontwikkeld, is uniek voor Rotterdam. ‘We hebben nog niet eerder in zó’n vroeg stadium, in zó’n groot project, om zóveel input gevraagd’, weet Spakman. Of hij nu al iets kan zeggen over hoe de vele reacties de doorontwikkeling beïnvloeden? ‘We mogen meer lef tonen als het om de hoeveelheid woningen gaat. Veel zorgen gingen ook over de prijzen van de nieuwe woningen. Daarom letten we er extra op dat we ook betaalbare woningen bouwen. En veel vragen gingen over een eventueel strand, bijvoorbeeld over het onderhoud en de toegankelijkheid. Daar gaan we extra kritisch naar kijken.’

‘We hebben nog niet eerder in zó’n vroeg stadium, in zó’n groot project, om zóveel input gevraagd’

Daarop aanhakend heeft Spakman een belangrijke tip voor andere overheden die op een soortgelijke manier stadsdelen willen doorontwikkelen: ‘Veranderingen in steden gaan gepaard met emoties. Inwoners merken dat hun stad, hun leefomgeving, aangepast wordt. Ze zijn persoonlijk betrokken en soms ook bezorgd. Het is daarom ontzettend belangrijk om de inwoners zo vroeg mogelijk te betrekken en hun reacties serieus te nemen. Bovendien hebben ze, als gebruikers van het gebied, vaak heel goede ideeën. Het is zonde om daaraan voorbij te gaan of ze te laat op te merken. Dat geldt overigens ook voor ideeën van ondernemers en investeerders.’ ●

Noot

¹ Zoek op internet op ‘Ambitiedocument Rijnhaven’ om dit document te raadplegen.

HOE NU VERDER?

- Najaar 2019: Ontwikkelingsvisie Rijnhaven bespreken met omgeving en markt; hiervoor organiseert de gemeente meerdere bijeenkomsten
- Eind 2019: Ontwikkelingsvisie Rijnhaven aanbieden aan het college van Burgemeester & Wethouders voor besluitvorming
- Na vaststelling: uitwerken visie in deelplannen
- 2020-2022: uitvoering, te beginnen met dempen van een deel van de haven

